

Örgütsel Vatandaşlık Düzeyi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Örgütsel Vatandaşlık Düzeyi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28320>

Özet

Örgütsel Vatandaşlık Düzeyi Ölçeği, çalışanların gönüllü olarak iş tanrımlarının ötesinde sergiledikleri yapıcı ve yardımcı davranımları, yani Örgütsel Vatandaşlık Davranışı (ÖVD) düzeylerini ölçmek amacıyla uyarlanmış bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin Türkiye'deki adaptasyon ve psikometrik özelliklerinin belirlenmesi, özellikle **hemşirelik** alanında gerçekleştirilmiştir. Altuntaş ve Baykal (2010) tarafından yürütülen bu çalışmada, ölçeğin Türk kültürüne uygunluğunu ve sağlık sektöründeki kullanım potansiyelini ortaya koymaktadır.

Ölçek, bireylerin kurumsal hedeflere ulaşmadaki istekliliklerini, iş arkadaşlarına yardım etme eğilimlerini ve örgütsel bağlılıklarını değerlendirmek için tasarlanmıştır. Ölçeğin uyarılma çalışması, geçerlik ve güvenilirlik analizleri ile desteklenmiş olup, sağlık hizmetleri gibi yoğun ekip çalışması gerektiren alanlarda ÖVD'nin araştırılması için sağlam bir temel sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Örgütsel Vatandaşlık Düzeyi Ölçeği, Örgütsel Vatandaşlık Davranışı, ÖVD, Uyarılma, Hemşirelik, Psikometri, Örgütsel Psikoloji.

Yazarlar

Serap Altuntaş, Ülkü Baykal

Amaç

Örgütsel Vatandaşlık Düzeyi Ölçeği'nin temel amacı, çalışanların resmi görev tanrımlarının ötesinde, örgütsel etkinliği artırarak ve kuruma fayda sağlayan gönüllü davranımlarının sıklığını ölçmektir. Bu uyarılma çalışmasının özel amacı ise, ölçeğin Türkçe formunun **hemşirelik** popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabileceğini tespit etmektir.

Bu ölçek, yöneticilere ve araştırmacılara, çalışan motivasyonu, iş tatmini ve örgütsel iklim gibi faktörlerle ÖVD arasındaki ilişkileri inceleme imkanı sunarak, kurum içindeki proaktif davranımları teşvik etme stratejileri geliştirmelerine yardımcı hedefler.

Yapı

Ölçek, Örgütsel Vatandaşlık Davranışı (ÖVD) yapısını ölçmektedir. ÖVD, genellikle Dennis Organ tarafından tanımlanan ve beş temel boyutta incelenen, doğrudan ödül sistemiyle bağlantılı olmayan, bireysel takdir yetkisiyle sergilenen davranımlar bütünüdür. Bu davranımlar, örgütün sosyal ve psikolojik çevresinin kalitesini artırır.

ÖVD yapısının tipik olarak üç boyutları içerir (orijinal ölçeğin yapısının bu boyutlardan türetilmiş olabilir): **Özveri** (Altruism), **Nezaket** (Courtesy), **Sportmenlik** (Sportsmanship), **Vicdanlılık** (Conscientiousness) ve **Sivil Erdem** (Civic Virtue). Ölçek, bu gönüllü katkıların çalışmalar tarafından ne ölçüde benimsendiğini belirlemeyi amaçlar.

Geçerlik

Altuntaş ve Baykal (2010) tarafından gerçekleştirilen uyarlama çalışmasında, ölçeğin yapısal ve içerik geçerlik analizleri yapılmıştır. Çalışmanın başlangıcında, ölçeğin Türk hemşire popülasyonunda geçerliliğinin incelendiğini göstermektedir. Geçerlik çalışmaları genellikle faktör analizi (yapı geçerliliği) ve ilgili diğer ölçüm araçlarıyla korelasyon (ölçüt geçerliliği) yöntemlerini içerir.

Ölçeğin orijinal yapısının Türkçe formunda korunup korunmadığı, faktör yüklerinin yeterli olup olmadığı ve ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı temsil edip etmediği geçerlik çalışmaları kapsamında değerlendirilmiştir. (Not: Kaynakta spesifik geçerlik değerleri belirtilmemiştir, ancak uyarlama çalışmasının birincil amacı geçerliliği tesis etmektir.)

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, Altuntaş ve Baykal (2010) tarafından Türk hemşire örneklemini üzerinde yapılmıştır. Güvenirlilik, ölçeğin zamana karşı tutarlılığı ve içsel bütünlüğünü gösteren kritik bir psikometrik özelliktir. Bu tür uyarlama çalışmaları genellikle **Cronbach Alfa** iç tutarlılık katsayısı kullanılmaktadır.

Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir ve bu, ölçeğin Türk kültüründe hemşirelik bağlamında güvenilir bir araç olarak kullanılabilir anlamına gelir. (Not: Kaynakta spesifik güvenilirlik değerleri belirtilmemiştir.)

Faktör Analizi

Örgütsel Vatandaşlık Düzeyi Ölçeğinin uyarlama sürecinde, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türkçe versiyonunda da doğrulanıp doğrulanmadığını belirlemek amacıyla faktör analizi teknikleri (genellikle Açıklayıcı veya Doğrulayıcı Faktör Analizi) kullanılmıştır. Bu analizler, ÖVD yapısının çok boyutlu doğasını ortaya koyar ve maddelerin hangi alt boyutlara ait olduğunu gösterir.

Faktör analizinin başarısı, ölçeğin yapı geçerliliğini destekler ve ölçeğin teorik temellerle uyumlu olduğunu kanıtlar. Bu analiz, ölçeğin hemşirelik popülasyonunda kullanıldığında da beklenen teorik boyutları (örneğin, özveri, sivil erdem) ölçtüğünü doğrulamıştır.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme (Kaynakta kesin format belirtilmemiştir, ancak psikometrik ölçeklerde yaygındır.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çalışanlar, özellikle sağlık hizmetleri personeli

Yaş Grubu: Yetişkin çalışanlar

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki hemşireler üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçeği (Self-report questionnaire).

Anahtar Kelimeler

Örgütsel Davranış, Örgütsel Psikoloji, Hemşirelik Yönetimi, Adaptasyon Çalışması, İş Yerinde Gönüllülük, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Sağlanmamıştır.

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: saltuntas@bandirma.edu.tr (Sorumlu Yazar Serap Altuntaş)

Yazışma Adresi: Sağlanmamıştır.

İzinler & Ücret ve Test Yeri

Ölçek, Altuntaş ve Baykal'ın 2010 yılında yayımlanan makalesi ile bilimsel literatüre kazandırılmıştır. Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı için yazar iznine tabi olması muhtemeldir. İzin ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Serap Altuntaş ile iletişime geçilmesi önerilmektedir.

Testin yayımlandığı yılı: **2010**.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [orgutsel-vatandaslik-duzeyi-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Altuntaş, S. ve Baykal, Ü. (2010). Örgütsel Vatandaşlık Düzeyi Ölçeği'nin hemfirelikte geçerlik ve güvenilirliği. *Anadolu Hemfirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(3), 7-16.

Örgütsel Vatandaşlık Düzeyi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Bu ölçeğe ait orijinal maddeler, sağlanan kaynak içerikte yer almamaktadır ve bu nedenle burada listelenememektedir. Ölçek maddelerine erişim için Altuntaş ve Baykal (2010) makalesine başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM